

værende Standpunct, at der ikke vil blive givet høiere Grad af Frihed, end det kan være ønskeligt og passende.

Ordføreren: Naar det fra flere Sider er reist Betænkkeligheder mod denne Paragraph af Hensyn til, at Skoleundervisningen skulde tabe saa overordentligt ved, at Børn, som havde Kundskaber, der svarede til deres Alder, for et halvt Aar bleve fritagne for Skolegang, og der navnlig er blevet lagt Vægt paa, at det vilde være en stor Byrde for Skolelærerne, naar de saaledes efter et halvt Aars Forløb skulde komme til at modtage Børnene igjen, da vil jeg først gjøre opmærksom paa, at vi aldrig maae tabe af Sigte, at Skolerne ikke ere til for Lærernes Skyld men for Børnenes og Undervisningens Skyld; altsaa, det maae Skolelærerne finde sig i, om der skulde være nogen Bæmselighed forbunden med, at de saaledes fik Børnene igjen. Jeg indrømmer jo vistnok, og det giver Erfaringen for Alle, som have haft med Skolevæsenet at gjøre, at, naar Undervisningen i en temmelig lang Tid har været filltet i Bero, da mærker man altid, at det gaaer lidt trangt i de første Dage; men det kommer man jo snart over. I ethvert Tilfælde mener jeg, at vi hovedsagelig skulde tage Hensyn til Børnene, naar Taler er om Skolen og Skoleundervisning, og være tilbøielige til at finde os i, om Skolelærerne fik lidt mere Bæmsel, dersom Foranstaltningen ellers kunde anses for ønskelig. Den ærede Rigsdagsgmand for Ribe Amts 3die Valgfreds (Kindhart) har gjort opmærksom paa, hvorledes Forholdene ere i det thorninglehnste District, og jeg skal bede den høitærede Forsamling vel lægge Mærke til, at det allerede er saaledes i en Deel af vort Land, og endog saa i en langt mere udstrakt Grad, end der her er foreslaaet, og jeg vil spørge Enhver, som kender Forholdene i det nævnte District, om den Frihed, der finder Sted i denne Henseende, har virket skadeligt, saa at man kan sige, at Folkeoplysningen der i det Hele taget er slettere end noget andet Sted i Landet. Jeg kender selv denne Egn meget nøie, og jeg er aldeles overbevist om, at Ingen, som kender Forholdene der, tør tage sig paa at gjøre den Paaastand, at Folkeoplysningen er slettere i det thorninglehnste

District, hvor man har havt en saadan Frihed og benyttet den i en meget udstrakt Grad, end den er andre Steder i Landet, hvor Folk have levet under Tvang. Jeg er tvertimod overbevist om, at, jo mere Tvangen har fundet Sted, og jo stærkere den har været gjort gjældende, desto mere har den været til Hindrer for den virkelige Oplysnings Fremme; den har ganske naturligt bevirket, at Forældre have tabt Lysten til at opmuntre deres Børn til at søge Skolen, og, naar Lysten er borte, vilde Skolelærerne i Almindelighed ikke kunne udrette Stort. Dersom Skolevæsenet i det Hele var ganske anderledes indrettet end nu], dersom det var saaledes, at Børnene i Skolerne lærte Noget, som de selv havde Lyst til at høre, saa at de, naar de kom hjem fra Skolen, med Fornøielse fortalte deres Forældre: idag har Skolelæreren lært os det og det, saa vilde Forældre og Børn kappes med hinanden om, at Skoletiden og Skolegangen blev fuldstændig benyttet. Det er imidlertid ikke Skolelærernes Skyld, at det ikke er saaledes for Diebliffet, og det nærværende Lovforslag kan heller ikke tilfigte at gjøre nogen Forandring deri; men det er mit Haab, at den Tid ikke skal ligge langt borte, at der vil blive foretaget en saadan glennemgribende Forandring i vort hele Skolevæsen, som vil gjøre det til en glædelig Sag for Forældre at sende deres Børn til Skolen, og for Børnene at komme der, saa at, naar ikke udvortes Omstændigheder, som jo desværre nøde mange af den arbejdende Klasse til at gjøre Alt for at skaffe deres Børn Brødet, tvinge dem til at lade dem komme ud og tjene, da vil det være en Fornøielse for Børnene at komme i Skole, og derved vilde vi jo komme over en anden Bæmselighed, som jo ogsaa vil blive behandlet her i Folkethinget i denne Session, nemlig hvad der skal gjøres for en Forbedring i Skolelærernes Naar. Jeg troer heller ikke, at der kan være den allermindste Fare paa Færde ved at indrømme Forældrene Leilighed til at kunne lade deres Børn være fritagne for Skolegang, da det er knyttet til den udtrykkelige Betingelse, at disse Børn have en saadan Kundskab, som man kan vente efter deres Alder. De Forældre, som vilde gjøre Brug deraf, ere jo aabenbart de, som leve un-